

Minder klappen, meer applaus? samenvatting

Beeldvorming Nederlands publiek voorkomen
onwenselijke gedrag in de sport

In opdracht van Samen voor Sportiviteit en Respect

Drs. Janine van Kalmthout
Drs. Harold van der Werff

© *W.J.H. Mulier Instituut*
's-Hertogenbosch, april 2011

*W.J.H. Mulier Instituut
Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 188
5201 AD 's-Hertogenbosch*

*t 073-6126401
f 073-6126413
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Samenvatting

Beeldvorming over onwenselijk gedrag

Bijna alle Nederlanders zijn van mening dat de agressie in de maatschappij de laatste jaren is toegenomen en dat die toenemende agressie in de samenleving ook leidt tot toenemende agressie in de amateursport. De helft van de Nederlanders is daarbij van mening dat de professionele sport het verkeerde voorbeeld geeft aan de amateursport en dat agressiviteit in de amateursport een probleem is dat voornamelijk bij voetbal speelt.

De meeste Nederlanders zijn van mening dat ongewenst gedrag (heel) veel voorkomt op straat, tijdens het uitgaan, rond het betaald voetbal en in het openbaar vervoer. Iets minder Nederlanders, vier vijfde van de bevolking, denken dat onwenselijk gedrag in de amateursport en op school heel veel voorkomt.

Bijna alle Nederlanders hebben het gevoel dat onwenselijk gedrag overal in de maatschappij de afgelopen vijf jaar is toegenomen, vooral in het openbaar vervoer, op straat en tijdens het uitgaan. Maar ook in de amateursport, op school en rond het betaald voetbal is er naar de mening van drie kwart van de Nederlanders bevolking een toename van onwenselijk gedrag in de afgelopen vijf jaar.

De media spelen een grote rol in de beeldvorming over agressie naar de mening van de Nederlanders. Twee derde is van mening dat er de laatste jaren sprake is van grovere en hardere vormen van agressie in de amateursport.

De beeldvorming van de Nederlandse bevolking over het voorkomen van onwenselijk gedrag op verschillende plaatsen in de maatschappij is ten opzichte van 2007 nauwelijks veranderd. Wel zijn in 2010 meer Nederlanders dan in 2007 van mening dat het wangedrag de afgelopen vijf jaar is toegenomen. Een uitzondering hierop vormen de school en de straat.

Meemaken van onwenselijk gedrag.

Drie kwart van de Nederlandse bevolking heeft in de afgelopen twaalf maanden als getuige en/of als slachtoffer één of meer vormen van onwenselijk gedrag meegemaakt. Het vaakst zijn ze getuige of slachtoffer geweest op straat en in het uitgaansleven, gevolgd door in het winkelcentrum en het openbaar vervoer. Verbaal geweld (schelden, pesten, treiteren), geluidsoverlast, vernieling of vandalisme en overlast door overmatig alcoholgebruik zijn vormen van onwenselijk gedrag die het vaakst worden gemeld.

In de sport heeft zestien procent iets meegemaakt. Dat is minder vaak dan op het werk, maar meer dan op school. Verbaal geweld wordt het vaakst gemeld, gevolgd door diefstal van persoonlijke eigendommen, lichamelijk geweld en overlast door overmatig alcoholgebruik.

Niet alleen de beeldvorming, maar ook de aard van het onwenselijk gedrag (incidentie) in de maatschappij en in de sport is in 2010 nauwelijks veranderd ten opzichte van 2007. Hoewel er geen exacte vergelijking mogelijk is tussen de beide metingen kan wel gesteld worden dat er geen toename in incidentiecijfers te zien is in de maatschappij als geheel en in de sport. In 2010 wordt meer melding gemaakt van onwenselijk gedrag in het openbaar vervoer, maar er is minder overlast door tabaksrook. Dit laatste is begrijpelijk gezien het landelijk ingevoerde rookverbod in de horeca en openbare ruimten in 2008.

De beeldvorming over onwenselijk gedrag in de sport, maar ook voor andere sectoren of plaatsen, is vaak negatiever dan de incidentiecijfers weergeven. Men heeft het idee dat op

allerlei locaties vrij veel onwenselijk gedrag voorkomt, maar op basis van cijfers van wat men heeft gezien of ondergaan lijkt dit mee te vallen.

Beeldvorming lijkt een groter probleem dan de feitelijke incidentie in de sport. Maar elk incident is er natuurlijk één te veel, zeker als Nederlanders het idee hebben dat er de laatste jaren sprak is van grovere en hardere vormen van agressie in de amateursport. Gezien de rol die de Nederlander toedichten aan de media en de professionele sport in de beeldvorming, de rol van de ouders langs het veld en de rol van de sport in het omgaan met frustratie en verlies en als uitlaatklep voor agressie, lijken er voor de sport nog voldoende uitdagingen weggelegd waarmee hopelijk de beeldvorming over onwenselijk gedrag in de sport positiever wordt en de incidentie vermindert.

Betrokkenheid bij onwenselijk gedrag in de sport

Bij doorvragen naar het incident in de sport dat de meeste indruk maakte blijkt dat de meeste personen erbij betrokken waren als getuige en zestien procent zelf slachtoffer was. Voetbal wordt het meest genoemd als sport waarbij het ongewenst gedrag de meeste indruk maakte. In de helft van de gevallen was de persoon ouder van een sportend kind of bezoeker/ toeschouwer. Een derde van de personen was op moment dat het ongewenste gedrag zich voordeed zelf aan het sporten. Twee derde van de gevallen die de meeste indruk maakten speelden zich af bij een sportvereniging.

De daders/veroorzakers van ongewenst gedrag worden meestal door de club gewaarschuwd of het gedrag wordt met hen en de verantwoordelijken besproken. In een enkel geval wordt er aangifte gedaan bij de politie door de club. Een kwart van degenen die het wangedrag meemaakten geeft aan dat de club waar het ongewenste gedrag plaatsvond daarop geen actie heeft ondernomen en bij een vijfde is niet bekend of en hoe de sportclub op het voorval heeft gereageerd. Hier liggen mogelijkheden voor sportclubs door bijvoorbeeld meer bekendheid te geven aan het omgaan met ongewenst gedrag en het gepast afhandelen van ongewenst gedrag, bij te dragen aan een positievere beeldvorming bij betrokkenen bij de clubs en misschien negatieve gevolgen van het ervaren van wangedrag te voorkomen.

Voor ruim de helft van de betrokkenen heeft de ervaring met wangedrag in de sport geen nadelige gevolgen gehad. Maar voor anderen was het meemaken van ongewenst gedrag in de sport reden om te stoppen met de betreffende sport als sporter, vrijwilliger/trainer/official of toeschouwer/bezoeker, het minder intensief beoefenen van de sport of bij een andere club te gaan sporten.

Imago van sporten

Aan de Nederlandse bevolking is ook gevraagd aan te geven welke beelden ze hebben bij de elf sporten die deelnemen aan het programma Samen voor sportiviteit en respect. Op basis van een tiental aspecten werd aangegeven bij welke sport dit aspect het beste en het minst paste. De contactsporten ijshockey en rugby worden gezien als fysiek harde sporten. Dat is een kenmerk dat vooral niet geldt voor base- en softbal, korfbal en volleybal. Een veilige omgeving om te sporten past bij de sporten volleybal en korfbal. Voetbal, rugby en ijshockey worden daarmee minder snel geassocieerd. Wielrennen is volgens de Nederlanders goed voor het doorzettingsvermogen. Samen met waterpolo scoort wielrennen relatief hoog op “gezond”. Niet alle sporten worden door de Nederlandse bevolking gekenschetst met uitgesproken beelden (scores ruim boven of onder het gemiddelde). Hockey, basketball en handbal hebben een minder uitgesproken imago.